

Rada OSN pro lidská práva

Časté dotazy

Co je to Rada pro lidská práva?

- Rada OSN pro lidská práva je **hlavním mezivládním orgánem OSN v lidskoprávní oblasti**. Je jedinou mezivládní organizací, která **reaguje na porušování lidských práv na celém světě**. Odkrývá jejich porušovatele a požaduje změnu.
- Je odpovědná za **prosazování a ochranu všech lidských práv**. Diskutuje o všech tematických lidskoprávních otázkách a situacích, které vyžadují pozornost v průběhu celého roku. Zasedá v Paláci národů v Ženevě.

Kdo řídí Radu pro lidská práva?

- Radu **tvoří 47 států**, které jsou voleny Valným shromážděním OSN **na funkční období tří let tajným hlasováním**. V čele Rady stojí předseda, jímž je pro rok 2023 velvyslanec České republiky při OSN v Ženevě **Václav Bálek**.
- Členstvím v Radě pro lidská práva již prošlo 123 ze 193 členských států OSN. Její složení odráží **rozmanitost OSN a dává jí legitimitu při vyjadřování se k případům porušování lidských práv ve všech státech**. O členství pravidelně usilují i největší státy světa. Současně platí, že všechny státy jsou si v Radě rovny.

Jak často jedná?

- Na řádných a zvláštních zasedáních minimálně **10 týdnů v roce**. Řádné zasedání se koná třikrát ročně. Zvláštní zasedání obvykle reaguje na krizovou situaci v konkrétní zemi. K jeho svolání je nezbytný souhlas jedné třetiny členů. Kromě toho po celý rok jednají pracovní skupiny a další formáty Rady, včetně např. pracovní skupiny k Univerzálnímu periodickému přezkumu.

Jaké jsou výsledky Rady pro lidská práva?

Od svého vzniku v roce 2006 přijala Rada pro lidská práva **více než 1 500 rezolucí**, které se zabývají desítkami témat a situací v jednotlivých státech. Vlády řady států se tak ocitly pod drobnohledem mezinárodního společenství. **Asi 80 % všech rezolucí bylo přijato konsensem**.

Rada za dobu své existence uspořádala **přes 30 mimořádných zasedání**, na nichž se zabývala porušováním lidských práv např. v Libyi, Sýrii, Myanmaru, Íránu, Afghánistánu nebo na Ukrajině. Tato praxe ukazuje, že je Rada připravena reagovat na krize, kdykoli nastanou.

Rada ustanovuje **mandáty mezinárodních lidskoprávních mechanismů pod hlavičkou OSN**, včetně vyšetřovacích komisí, jako např. k situaci na Ukrajině. Důležitou rolí Rady je také **vytváření nových mezinárodních lidskoprávních norem**, aktuálně například Rada řeší ochranu práva na soukromí u sledovacích technologií. V neposlední řadě je Rada prostorem pro občanskou společnost, obránce lidských práv, a to i ze zemí, kde již šanci vyjádřit svůj názor veřejně nemají.

Členství a aktivity Česka v Radě OSN pro lidská práva

- V roce 2023 je **Česko řádným členem Rady pro lidská práva**.
- V květnu 2022 bylo zvoleno Valným shromážděním OSN (hlavním jednacím orgánem) členem **na místo uvolněné Ruskem** v souvislosti s ruskou agresí vůči Ukrajině.
- V letošním roce také poprvé v historii Rady pro lidská práva **předsedá Radě český zástupce**.

Co to znamená předsednictví v Radě pro lidská práva?

- Jedná se o **jednu z nejprestižnějších a nejviditelnějších rolí pro členské státy v OSN**. Vzhledem k často zablokované situaci v Radě bezpečnosti OSN je to právě Rada pro lidská práva, která čím dál více poskytuje prostor pro mezinárodní jednání o aktuálních výzvách a krizových situacích ve světě.
- Předsednická země se na jeden rok stává „tvář“ Rady napříč systémem OSN i vůči veřejnosti.

Předsednictví zahrnuje řadu procedurálních povinností (např. organizace a řízení jednání Rady a jejího Byra), reprezentaci Rady navenek (jednání s představiteli států, dalších orgánů OSN i jiných organizací, vystupování v médiích), ale i řadu neformálních a ad hoc aktivit. Vykonává jej předseda Rady pro lidská práva – stálý představitel členské země zvolený Radou na jeden kalendářní rok (od 1. ledna do 31. prosince).

Jaké jsou hlavní úspěchy českého působení v Radě pro lidská práva?

- Do činnosti Rady se jako Česko zapojujeme dlouhodobě. Kromě současného mandátu **bylo Česko členem Rady již třikrát** (2006-2007, 2011-2014 a 2019-2021).
- Opět kandidujeme v řádných volbách v roce 2024 na funkční období 2025-2027.
- **Členství nám v Radě dává větší vliv, viditelnost i procedurální pravomoci**, což můžeme využívat k prosazování našich priorit.
- Členství je **vyjádřením naší odpovědnosti za fungování a práci Rady**.

Česko patří k aktivním členům, vystupuje během nejdůležitějších jednání a v Radě pravidelně předkládá a vyjednává rezoluce k rovné účasti na veřejných záležitostech a k právu na svobodu sdružování a shromažďování. Česko se také podílí na společných iniciativách EU.

Český předseda Rady pro lidská práva dále s generálním tajemníkem OSN vyjednal prodloužení možnosti hybridních jednání Rady, což usnadňuje účast na jednáních zástupců malých ostrovních států bez stálých zastoupení v Ženevě nebo občanské společnosti. Předseda Václav Bálek

také průběžně usiluje o zintenzivnění spolupráce a propojování činnosti Rady s dalšími orgány a organizacemi napříč OSN i celého multilaterálního systému (např. s Valným shromážděním OSN, Světovou bankou či Mezinárodního měnového fondu).

České předsednictví také poprvé od pandemie **organizuje tzv. retreat**, neformální jednání Rady. V Praze se tak sejdou stávající členské země Rady, členské země zvolené pro rok 2024 a koordinátoři regionálních a politických skupin, aby projednali další zefektivňování fungování Rady a jejich vizi pro budoucnost.

Důležité odkazy

https://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/rlp_pres_2023/index.html

<https://osn.cz/rada-pro-lidska-prava-predstavujeme-hlavni-lidskopravni-organ-osn/>

https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/lidska_prava/clenstvi_v_rade_pro_lp/index.html